

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Στις 11 Ιουλίου του 1998 διαβάζαμε στις εφημερίδες: «Ο φιλόσοφος Παναγιώτης Κονδύλης υπέστη οξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου και απεβίωσε το περασμένο Σάββατο...». Ήταν μόνο 54 χρόνων.

Ακολούθησαν αφιερώματα πολυσέλιδα, αναλύσεις του έργου του, αναφορές και μνήμες: «Πλούσιο τὸ συγγραφικό του έργο στα γερμανικά και τα ελληνικά, ἐντονη̄η πνευματική του παρουσία, σπάνια σε πολυμέρεια, ρηξικέλευθος και αὐθεντικός, αναχωρητής και επαναστάτης, γνωστός κατά κύριο λόγο ως ιστορικός των ιδεών καὶ τολμηρός στοχαστής».

Στον δικό του κόσμο υπήρχαν κάποιοι που τον λάτρευαν, κάποιοι που τον πολεμούσαν και κάποιοι που τον αγνοούσαν εντελώς. Για τους τελευταίους υπήρχαν γρήγορες δικαιολογίες: «Δεν ερχόταν στα συνέδριά μας για να τον γνωρίσουμε» ή «δεν ήταν της ειδικότητάς μας!».

Τον Παναγιώτη Κονδύλη ως αναγνώστη και ως ερευνητή αποκαλύπτει η ιδιωτική του βιβλιοθήκη, που, χάρη στην πολύτιμη δωρεά της μοναδικής κληρονόμου του, κυρίας Μέλπιας Κονδύλη, στεγάζει από το 2002 το ΑΠΘ, ως ειδική συλλογή, στο επιστημονικό αναγνωστήριο της Κεντρικής του Βιβλιοθήκης.

Ο μεγάλος όγκος των σπουδαίων βιβλίων, των άρθρων και των σειρών που εξέδωσε, έκρυβαν πίσω τους τη συστηματική ανάγνωση μιας πληθώρας μελετημάτων που αφορούσαν ένα ευρύτατο γνωστικό πεδίο. Θέματα για την ισχύ και την απόφαση, την παρακμή του αστικού πολιτισμού, τη θεωρία του πολέμου, την κοινωνική οντολογία, την κριτική της μεταφυσικής, τον ευρωπαϊκό και νεοελληνικό διαφωτισμό, τον καθιέρωσαν ως «πολιτικό φιλόσοφο» και «στοχαστή πολιτικών ιδεών».

Η σειρά των γνωστικών πεδίων με την οποία ήταν τοποθετημένα τα βιβλία στη βιβλιοθήκη του διατηρήθηκε ώστε να φανερώνει το ενδιαφέρον του για την εξελικτική πορεία των ιδεών. Ενδιαφέρον που επικεντρώνεται κυρίως στον δυτικό στοχασμό, όπως αυτός εκφράστηκε μέσα από τα διάφορα θρησκειοφιλοσοφικά ρεύματα.

Η θεματολογία ξεκινά από τις θετικές επιστήμες (Μαθηματικά, Αστρονομία, Φυσική), περνά στη Φιλοσοφία, συνεχίζει με βιβλία Πολιτικών Θεωριών και Πολιτικής Κοινωνιολογίας και αφού επισκοπήσει τους τομείς της Ανθρωπολογίας και της Ψυχολογίας, με «διάβαση» μέσα από τις ιστορίες διαφόρων χωρών, καταλήγει στην Ελλάδα, όπου η ματιά του μαρτυρεί σπέρματα νόστου.

Είπαν πως ο Παναγιώτης Κονδύλης είναι πια το έργο του. Ο Παναγιώτης Κονδύλης είναι και όλα τα έργα που μελέτησε για να μπορεί το δικό του έργο να γονιμοποιήσει επιστήμες διαφόρων κλάδων και ειδικοτήτων. Μέσα από την προβληματική του στέκεται αρωγός σε κάθε επιστήμονα που θα ήθελε να φέρει και την ιδιότητα του «*homo universalis*».

Το Πανεπιστήμιο, ως χωρος συνοχής, μπορεί να φιλοξενεί κάθε διαφορετικό ρυθμό και κάθε προσωπικό στυλ, να διασώζει θέσεις και αντιλήψεις του παρόντος και του παρελθόντος, να προνοεί για το μέλλον που δεν θα κλείνει τον άνθρωπο σ' έναν ορίζοντα αδιαπέραστο σε κάθε κριτική και αμφιβολία. Έχει ταυτόχρονα την υποχρέωση να διευκολύνει με παροχές την αναζήτηση και να τη στηρίζει σε κάθε της προσπάθεια.

Ο μακρύς δρόμος προς το εξωτερικό, που με ένα βήμα ξεκίνησε στα 28 του χρόνια ο Παναγιώτης Κονδύλης, ευχόμαστε να βρει γόνιμο έδαφος κατά την επιστροφή του στην Ελλάδα. Σ' αυτή την κατεύθυνση καλωσορίζουμε την έκδοση του καταλόγου της βιβλιοθήκης του, που είναι ήδη στη διάθεση του κάθε χρήστη.

Φιλοδοξούμε η σκέψη του μεγάλου αυτού στοχαστή να μπορέσει να προστατευτεί, να καλλιεργηθεί και να μεταδοθεί από τον ιδιαίτερο χώρο στον οποίο στεγάζεται. Ερευνητές και λάτρεις της κονδυλικής σκέψης να μπορούν εκεί να ανακαλύψουν άγνωστες πτυχές του, πολέμιοι του να αναπτύξουν γόνιμα αντεπιχειρήματα και ανενημέρωτοι να βρουν καινούργια ερεθίσματα.

Ευχόμαστε να είναι, όπως λέει ο ποιητής, «το σπίτι σου αύτό που βλέπεις και να ρθουν σε λίγο οι φίλοι και οι δίκοι σου, την πόρτα να χτυπήσουν, γλυκά να σε καλωσορίσουν».

Και αν, ως καθηγητής Φυσικής, αναρωτηθώ αν η επιστροφή μπορεί να έχει θετικό πρόσημο, παρακάμπτοντας παραδεδεγμένες αλήθειες και στήνοντάς τες ανάποδα, σύμφωνα με το δικό του παράδειγμα, θα απαντήσω «ναι». Στην περίπτωση αυτή «ναι».

Θεσσαλονίκη, Ιούνιος 2006

Γιάννης Γ. Αντωνόπουλος
καθηγητής-Πρύτανης ΑΠΘ

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΟΝΔΥΛΗ ΣΤΟ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Βραχύ ιστορικό της δωρεάς των βιβλίων και της κατάρτισης του καταλόγου

Η πρώτη δημόσια εκδήλωση στη μνήμη του Παναγιώτη Κονδύλη διοργανώθηκε στην Αθήνα από το Ινστιτούτο Goethe τη Δευτέρα 15 Μαρτίου 1999, ένα περίπου χρόνο μετά τον θάνατο του φιλοσόφου. Ο Κονδύλης είχε τιμηθεί εν ζωή με το «Μετάλλιο Γκαίτε» και το «Βραβείο Χούμπολντ», διετέλεσε εταίρος του ιδρύματος Ανωτάτων Σπουδών του Βερολίνου και υπήρξε υπότροφος της Γερμανικής Υπηρεσίας Ακαδημαϊκών Ανταλλαγών (DAAD). Είχε επίσης γράψει το κύριο μέρος του έργου του στη γερμανική γλώσσα. Με την εκδήλωση εκείνη συνεχίστηκε η επιδαφίευση τιμών στον Π. Κονδύλη εκ μέρους της Γερμανίας.

Η γερμανική πλευρά ενδιαφέρθηκε επίσης για το αρχείο και τη βιβλιοθήκη του εκλιπόντος, για τα οποία εκδηλώθηκε λίγο αργότερα, όπως ήταν φυσικό, ενδιαφέρον και από αρκετά ελληνικά και ξένα πανεπιστήμια και βιβλιοθήκες.

Μετά τον θάνατο της Μαρίας Δ. Κονδύλη, μητέρας του Παναγιώτη, μοναδική κληρονόμος του Κονδύλη έμεινε η αδελφή του Μέλπω Κονδύλη-Μπούμπουλη, η οποία με όρισε πληρεξούσιό της για τα σχετικά με τα πνευματικά δικαιώματα του εκλιπόντος αδελφού της και χαίδελβεργιανού φίλου μου ζητήματα.

Η απόφαση της Μέλπως Κονδύλη να αφιερώσει την επιστημονική βιβλιοθήκη του αδελφού της στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης υπήρξε καρπός ώριμης σκέψης και διαβουλεύσεων με τον γιο της Γιώργο και τον σύζυγό της Παντελή Μπούμπουλη. Αν είχα τη βεβαίωτητα ότι κι εγώ συνέβαλα, έστω και ελάχιστα, στη λήψη της απόφασης αυτής, θα θεωρούσα τον εαυτό μου ιδιαίτερα ευτυχή.

Με την ιδιότητα του πληρεξουσίου απηύθυνα προς το Πρυτανικό Συμβούλιο του ΑΠΘ την από 2-11-2001 επιστολή μου και ανακοίνωσα την πρόθεση της Μέλπως Κονδύλη να δωρίσει τη βιβλιοθήκη του Π. Κονδύλη στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης υπό τους όρους ότι: α) αυτή θα παραμείνει ως οργανικό σύνολο, δηλαδή με τη συστηματική τάξη με την οποία τοποθέτησε τα βιβλία ο Π. Κονδύλης, β) θα εγκατασταθεί σε ξεχωριστό χώρο που θα διασφαλίζει τη συλλογή και θα φέρει σε εμφανές σημείο το όνομα του Π. Κονδύλη και γ) θα καταρτισθεί ειδικός έντυπος κατάλογος των βιβλίων, με εργοβιογραφία του εκλιπόντος.

Το τότε Πρυτανικό Συμβούλιο, με Πρύτανη τον καθηγητή Μιχάλη Παπαδόπουλο, που γνώριζε το έργο του Κονδύλη και είχε μάλιστα δημοσιεύσει άρθρο για αυτόν στην «Ελευθε-

ροτυπία», Αντιπρύτανη την καθηγήτρια Ολυμπία Γκίμπτα-Τζιαμπίρη, που εκδήλωσε αμέσως το θερμό ενδιαφέρον της και Αντιπρύτανη (και νων Πρύτανη του ΑΠΘ) τον καθηγητή Γιάννη Αντωνόπουλο –που είχε μάλιστα προσωπική αντίληψη της βιβλιοθήκης, διότι συνοδευόμενος από μένα είχε ήδη επισκεφθεί στην Αθήνα το διαμέρισμα-σπουδαστήριο του Π. Κονδύλη– αποφάσισε ομόφωνα την αποδοχή της δωρεάς.

Την υλοποίηση του έργου αγκάλιασε με εντυπωσιακή θέρμη και υπερχειλίζουσα ενέργεια ο Πρύτανης Γιάννης Αντωνόπουλος.

Με απόφαση της Συγκλήτου του ΑΠΘ, την οικονομική στήριξη για την υλοποίηση του έργου ανέλαβε η Εταιρία Αξιοποίησης και Διαχείρισης Περιουσίας του ΑΠΘ που μου ανέθεσε αμισθί και την επιστημονική ευθύνη του σχετικού προγράμματος.

Με συντονισμένες ενέργειες που άρχισαν την Παρασκευή 22 Μαρτίου 2002 και ολοκληρώθηκαν τη Δευτέρα 25 Μαρτίου 2002 οι βιβλιοθηκόμοι Ελένη Γιαννίτσιου, Γεωργία Λειβανά και Λαμπτρινή Σκαρλάτου προχώρησαν σε μια πρώτη λεπτομερή και πλήρη καταγραφή του περιεχομένου της βιβλιοθήκης, πακετάρισαν το υλικό και τον Απρίλη του 2002 μεταφορική εταιρία παρέδωσε στο ΑΠΘ 93 κιβώτια που περιείχαν συνολικά 4.571 καταγεγραμμένους τίτλους.

Τα βιβλία καταγράφηκαν από τις τρεις βιβλιοθηκόμους, όπως ήταν ταξινομημένα και ταξιθετημένα από τον Π. Κονδύλη στα ράφια της βιβλιοθήκης του. Τα έργα επανατοποθετήθηκαν σε αίθουσα της Κεντρικής Βιβλιοθήκης του ΑΠΘ που πρόθυμα παραχωρήθηκε από τη Διεύθυνσή της. Τηρήθηκε με αυστηρότητα η σειρά τοποθέτησης (ή ακόμη και παρατοποθέτησης) των βιβλίων, με βάση τη σκέψη ότι αποτελούσαν ειδικότερα υποσύνολα συγκεκριμένου γνωστικού ενδιαφέροντος συγκροτημένα με συνειδητή επιλογή του Π. Κονδύλη. Η ταξινόμηση αυτή αποτελεί ενδιαφέρον ζήτημα για τους μελετητές του έργου του Κονδύλη αλλά και για τους αναγνώστες, που στην Κεντρική Βιβλιοθήκη του ΑΠΘ βιώνουν την ατμόσφαιρα ενός χώρου ανάλογου με εκείνον στον οποίο εργάστηκε ο Π.Κ.

Η βιβλιοθήκη Π.Κ. άρχισε να λειτουργεί αρκετούς μήνες αργότερα. Πάρουσιάστηκε επίσημα ως ειδική συλλογή τη Δευτέρα 12 Μαΐου 2003 σε εκδήλωση στο Αμφιθέατρο της Κεντρικής Βιβλιοθήκης του ΑΠΘ.

Το συσίφειο έργο της επανατοποθέτησης των βιβλίων στα ράφια, της ειδικής σήμανσής τους, της πληκτρολόγησης του Γενικού Καταλόγου με βάση την πρώτη καταγραφή και την παράλληλη αυτοψία κάθε βιβλίου και εντύπου, της αποδελτίωσης των περιεχομένων των περιοδικών και ανατύπων της βιβλιοθήκης καθώς και της κατάρτισης και πληκτρολόγησης όλων των ευρετηρίων, διεκπεραίωσε με επιμέλεια η φιλόλογος-νομικός Μαρία Γιαγκούδη.

Με την αντιβολή των βιβλίων προς τις καταγραφές του Γενικού Καταλόγου επιφορτίστηκαν οι βιβλιοθηκόμοι Σοφία Σιώμη και Μαντώ Παπανικολάου.

Ευχαριστώ θερμά και από τη θέση αυτή τη Μέλπω Κονδύλη, τον Πρύτανη Γιάννη Αντωνόπουλο, τη Σύγκλητο του ΑΠΘ, την Εταιρία Αξιοποίησης και Διαχείρισης Περιουσίας του ΑΠΘ, τη Μαρία Γιαγκούδη και όλους όσους συνέβαλαν στην υλοποίηση του έργου.

Ο Π. Κονδύλης υπήρξε ακόρεστος αναγνώστης και βιβλιολάτρης. Στη βιβλιοθήκη του υπάρχουν βιβλία γραμμένα στην ελληνική, γερμανική, αγγλική, γαλλική και ιταλική γλώσσα που εντάσσονται στα γνωστικά πεδία της φιλοσοφίας, κοινωνιολογίας, πολιτειολογίας, πο-

λιτικών επιστημών, ψυχολογίας, ψυχανάλυσης, ιστορίας, νομικής, οικονομίας, θεολογίας, μαθηματικών και αστρονομίας, για να περιοριστώ στα γνωστότερα. Δεν περιέχονται στη βιβλιοθήκη και τον κατάλογο τα λογοτεχνικά βιβλία του Κονδύλη ούτε και τα αφιερωμένα στην Ιστορία της Τέχνης.

Η αξία της βιβλιοθήκης καθίσταται εμφανής ακόμη και με απλό φυλλομέτρημα του ανά χείρας καταλόγου. Θεμελιώδη έργα σπουδαίων συγγραφέων, που σημάδεψαν τη σκέψη του Π. Κονδύλη, συγκροτημένα σε ενότητες, είναι στη διάθεση του Έλληνα και ξένου αναγνώστη ερευνητή για τη μελέτη της Ιστορίας των Ιδεών, της Φιλοσοφίας και της Κοινωνικής Οντολογίας. Θέματα που βασάνισαν τον Τάκη από τα χρόνια των ζυμώσεων με τους στοχαστές του περιοδικού «Σημειώσεις» μέχρι τα χρόνια της Χαιδελβέργης και του "Studienkolleg".

Ο Π. Κονδύλης ισχυρίζοταν ότι ένα βιβλίο είναι καλό όταν θέτει ή όταν απαντά σε ουσιώδη ερωτήματα. Το έργο του και η βιβλιοθήκη του είναι ταγμένα στην εξυπηρέτηση αυτού του σκοπού.

Ο Γενικός Κατάλογος (σελ. 1-292) περιέχει 4.571 τίτλους. Στο **έγχρωμο ευρετήριο του** (σελ. 293-324) οι αριθμοί παραπέμπουν στους αύξοντες αριθμούς καταχώρησης (Α/Α) – όχι σε σελίδες.

Τα περιοδικά της βιβλιοθήκης καταγράφονται στον **Κατάλογο Περιοδικών** (σελ. 325-424). Στο **έγχρωμο ευρετήριό του** (σελ. 425-447) οι παραπομπές γίνονται στους αύξοντες αριθμούς του Καταλόγου Περιοδικών.

Στον **Κατάλογο Ανατύπων** (σελ. 449-464) καταγράφονται τα ανάτυπα της βιβλιοθήκης Π.Κ. Στο **έγχρωμο ευρετήριό του** (σελ. 465-467) οι παραπομπές γίνονται στον Κατάλογο Ανατύπων.

Ο τόμος κλείνει με τον **Κατάλογο Συρραφών Φωτοτυπιών** (σελ. 469-496). Ο Π. Κονδύλης είχε συγκεντρώσει φωτοτυπίες συναφών άρθρων, μελετημάτων και σελίδων βιβλίων –κατά κανόνα δυσεύρετων– για θέματα που μελετούσε. Ο τελευταίος αυτός κατάλογος περιέχει τις δέσμες φωτοτυπιών υπό τους σχετικούς τίτλους. Το **έγχρωμο ευρετήριό του** (σελ. 497-500) παραπέμπει στους αύξοντες αριθμούς του Καταλόγου Συρραφών Φωτοτυπιών.

Θεσσαλονίκη, Ιούνιος 2006

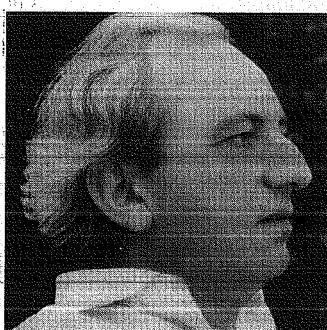
Αθανάσιος Γ. Καϊσης
καθηγητής Νομικού Τμήματος ΑΠΘ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΟΝΔΥΛΗ

Γενικός και ειδικοί κατάλογοι της συλλογής

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2006